

strenes indbyrdes forhold eller en ministers daglige arbejde siges der heller ikke meget. Denne utilbøjelighed til at meddele erindringer ud over det kendte kan måske tages som et udtryk for forfatterens personlighed; om det studse i hans væsen; om hans tilbøjelighed til at lægge sig fast på generelle linjer og ikke bøje disse efter en vurdering af enkelttilfældene findes der også vidnesbyrd.

Der kunne endelig være grund til at spørge, om bogen har en funktion som et alment oplysende skrift om politisk historie. Også på dette område er bogen lidet tilfredsstillende; for den, der ikke kender periodens historie, mangler der som oftest den fornødne almene baggrund.

Vagn Dybdahl.

Bjørn Svensson: Derfor gik det sådan 9. april. (Branner og Korch, 1965). 249 s.

Allerede i 1946 udgav redaktør, cand. polit. Bjørn Svensson en meget instruktiv bog »Fuld besked om 9. april. En oversigt over kommissionsundersøgelsens resultater og en vurdering af dem«. Som undertitlen angiver, var hensigten her at fastslå, hvad der skete i Danmark den 9. april 1940; den nye bog har et videre sigte. Den forklarer, hvorfor stormagternes interesse samlede sig om Danmark-Norge i det første krigsår, og hvordan operationerne blev planlagt; endvidere redegør den for Danmark og Norges udenrigspolitiske situation og forsvarsmuligheder. Allerede gennem dette siges, hvorfor der kom en 9. april; efter dette behandles begivenhederne i de to lande og derved klargøres, hvorfor det den dag gik, som det gjorde.

Bjørn Svensson har ikke fremdraget nyt kildemateriale. For Danmarks vedkommende er aktstykkerne i den parlamentariske kommissions beretninger hovedkilden; for de andre

nordiske landes vedkommende de tilsvarende officielle aktstykkksamlinger. Baggrund og begivenheder hos stormagterne er behandlet med benyttelse af de forskellige fremstillinger, der er kommet i de senere år, især Walter Hubatsch' store og detaljerede »Weserübung«. For så vidt angår begivenhederne i Danmark har forfatteren stort set kunnet opretholde sine synspunkter fra 1946; men det fremgår uomtvisteligt, at det kun er sket efter en nøje efterprøvning; begivenhederne i Norge er meget overskueligt behandlet ud fra Hubatsch og norske krigshistorikeres arbejder. Overalt foretager forfatteren en særdeles ædruelig vurdering af begivenheder og af de muligheder, lederne havde for at disponere anderledes, end de gjorde. Hovedresultatet bliver, at begivenhedsforløbet i det væsentlige næppe ville være blevet anderledes, selv om den danske politiske og militære ledelse havde disponeret på anden måde. Det skydes dog ret stærkt frem, at hærledelsen unødigt lod sig overrumple. Selv om det netop var dens hovedopgave ikke at lade sig overrumple, må det dog nok anføres, at fejlene næppe var større end de fejl, der blev begået i andre stabe under krigen – også den tyske; men Danmarks geografi og kampstyrkernes ringe størrelse gav ikke nogen mulighed for at rette fejlene.

Bjørn Svenssons bog er velskrevet og har en styrke i den fyldige baggrund, den giver. I det hele en bog, som fortjener at blive læst langt uden for historikernes kreds.

Vagn Dybdahl.

Albert Johansen (red.): Af landsby-skolens saga. Udgivet af Danmarks Lærerforening i 150-året for skoleanordningerne af 1814. (Universitetsforlaget i Århus, 1964). 245 s.

Da man i 1914 fejrede 100 året for skoleloven, udsendtes et stort fest-